

ЕКОНОМІЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ЗЕМЛЕВОЛОДІНЬ ТА ЗЕМЛЕКОРИСТУВАНЬ

Совершенна Т.В.

Національний авіаційний університет, Київ

Науковий керівник – Гроза В.А., канд. фіз.-мат. наук, доц.

Основою сталого розвитку населених пунктів в країні є земля, що розглядається як фізичний об'єкт, із своєю топографією і територіально-просторовими характеристиками. Земля є основою людського існування, що визначає її важливу роль у процесі соціально-економічного розвитку суспільства [1].

До земель населених пунктів належать усі землі, розташовані у їх межах як специфічних адміністративно-територіальних одиниць (сіл, селищ та міст) [2]. Головним цільовим призначенням земель населених пунктів є їх використання (різними формами землеволодіння та землекористування) переважним чином для цілей містобудування, тобто з метою капітального будівництва, використання цих будівель, спорудження будівель житлово-громадського, виробничого, комунального, природоохоронного призначення, вулиць та транспортних магістралей, інженерних мереж, архітектурних ландшафтних об'єктів тощо.

Розглядаючи землю з точки зору постійного джерела багатства людей, слід зауважити, що вона повинна раціонально використовуватися. Для цього необхідна концепція сталого землекористування. Стале землеволодіння та землекористування – це така система відносин суспільного розвитку, при якій досягається оптимальне співвідношення між економічним зростанням, нормалізацією якісного стану земельних ресурсів, задоволенням матеріальних і духовних потреб нинішнього та майбутніх поколінь. Обґрунтовуючи необхідність сталого землекористування, його важливість з метою збереження земельних ресурсів, необхідно спиратися на основні соціальні, економічні та екологічні закони та принципи [3].

Важливу роль в системі земельних відносин відіграє економіка.

Економіка землекористування – це наука про розподіл, раціональне та ефективне використання земельних ресурсів, наука про організацію охорони землі та підвищення її родючості. Предметом економіки землекористування є система економічних, організаційних, виробничих і правових відносин щодо землекористування, яка базується на законодавчих і нормативних актах, що регулюють управління використанням та охороною земель різного цільового призначення та спрямована на оптимізацію землекористування з метою одержання бажаного комерційного або соціального ефекту.

Завданням економіки землекористування є дослідження економічних закономірностей розподілу та використання земельних ресурсів суспільством з метою задоволення своїх потреб, з дотриманням при цьому умови їх раціонального використання та охорони [4].

Важливим інструментом у системі формування сталого землеволодіння та землекористування є економічне стимулювання раціонального використання та

охорони земель. Ефективне функціонування економічного механізму стимулювання землекористування забезпечує нормативно-правова база. Земельним кодексом України та прийнятими відповідно до нього законодавчими актами закріплено норми щодо економічного стимулювання запровадження заходів із використання та охорони земель і підвищення родючості ґрунтів. Окрім того, чинні законодавчі акти, а саме Земельний кодекс України, закони України «Про охорону земель» та «Про охорону навколишнього природного середовища», містять інструменти економічного стимулювання раціонального використання й охорони земель [5].

З метою формування сталого землекористування в населених пунктах необхідним є дотримання комплексу еколого-економічних заходів за такими основними напрямками:

- формування дієвої системи розселення (формування сітки населених пунктів на засадах взаємодоступності та інфраструктурної розвиненості);

- забезпечення функціонального використання земель населених пунктів (зонінг території населеного пункту відповідно до функціонального призначення, виокремлення житлових, виробничих, рекреаційних та сільськогосподарських зон, встановлення у кожній із визначених зон збалансованого процесу використання земель);

- забезпечення екологічної безпеки (збалансування інструментарію екологічного регулювання в системі використання земель з іншими природними процесами, які формуються в єдиній екосистемі населеного пункту, а саме створення туристично-рекреаційних територій, зон відпочинку тощо; встановлення взаємозв'язків між чинниками довкілля, ступенем забруднення та станом здоров'я населення) [4].

Список використаних джерел:

1. Мельничук Л.С. Проблеми сталого та раціонального землекористування в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://global-national.in.ua/archive/2-2014/188.pdf>;

2. Мірошніченко А.М. Земельне право України: підручник. – К.: Алерта; Центр учбової літератури, 2011. – 680 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.amm.org.ua/ua/study-book/26-contents/193-contents>;

3. Ступень М.Г. Львівський національний аграрний університет. Напрями формування сталого землекористування в населених пунктах. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://natureus.org.ua/repec/archive/4_2017/17.pdf;

4. Новаковська І.О. Економіка землекористування: навч. посіб. – К.: Аграр. наука, 2018. – 400 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/37752/3/%D0%95%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D1%96%D0%B>

5. Мартинюк М.П. До питання економічного стимулювання раціонального використання й охорони земель. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_19/2/31.pdf.